

Oikeusministeriö

Poliisiosaston lausunto osakeyhtiölain ja osuuskuntalain tarkistaminen

Esityksen tavoitteena on osakeyhtiölakia ja osuuskuntalakia koskevilta osin toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjaukset siten, että yritysten hallinnollista taakkaa kevennetään sekä yritystoiminnan yleisiä edellytyksiä parannetaan. Lisäksi esityksessä sujuvoitetaan osakeyhtiön ja osuuskunnan purkamismenettelyä sekä oman pääoman menettämistä koskevaa sääntelyä.

Sisäministeriön poliisiosasto lausuu asiasta seuraavaa:

Yleistä

Poliisiosasto pitää osakeyhtiölain ja osuuskuntalain tarkistamista perusteltuna ja ajankohtaisena. Lain tulee säilyttää sen perusperiaatteet – kuten osakeyhtiön erillisyyks, johdon vastuu, velkojen suoja sekä osakkeenomistajien yhdenvertaisuus – mutta samalla vastata toimintaympäristön muutoksiin ja digitalisaation tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Hallinnollisen taakan keventämistä ja menettelyjen selkeyttämistä erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille on pidettävä kannatettavana, kuitenkin siten, että oikeus- turva ja läpinäkyvyys säilyvät. Uudistusten vaikutukset on arvioitava huolellisesti myös velkojen, vähemmistöosakkaiden ja muiden sidosryhmien näkökulmasta.

Oma pääoma

Osakeyhtiössä oma pääoma on omistajien yhtiöön sijoittama varallisuus (osakepää- oma, rahastot ja edellisten tilikausien voitot). Se muodostaa sen varallisuuden osan, jota ei tarvitse palauttaa omistajille tai ulkopuolisille rahoittajille.

Suomessa valtaosa yrityksistä on pieniä tai mikroyrityksiä. Yritysrakenne vaikuttaa suoraan siihen, millaista omaa pääomaa yrityksillä on käytettävissään. Koska Suomessa yrityskenttä on pääosin pienyritysvaltaista, se heijastuu suoraan rahoitukseen siten, että tällaiset yritykset toimivat usein omistajien omalla pienellä pääomalla tai pienimuotoisella pankkirahoituksella, josta omistaja antaa yleensä takauksen tai vakuuden. Jos yritysten oma pääoma on pieni, niin yritysten riskinsietokyky on myös rajallinen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

Käytännön liiketoiminnassa oman pääomana tulisi toimia puskurina esimerkiksi maksuliikenteen häiriöissä, kausivaihteluissa tai investointitarpeissa. Se mahdollistaa sen, että yhtiö ei ole heti riippuvainen ulkopuolisesta rahoituksesta. Oma pääoma on se "puskuri", joka ottaa ensimmäisenä vastaan tappiot. Jos liiketoiminta menee huonosti. Oma pääoma kertoo ulospäin myös yhtiön toiminnan vakavaraisuudesta. Tosi-asiassa yritysten omat pääomat ovat varsin pieniä.

Oman pääoman menettäminen

Osakeyhtiölaki edellyttää, että jos oma pääoma painuu negatiiviseksi, hallituksen on ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin (tehtävä selvitystase, mahdollisesti haettava selvitystilaa tai lisättävä pääomaa). Tämä velvoite on suojana velkojille.

Oman pääoman menettäminen edellyttää myös rekisterimerkinnän tekemistä. Mikäli rekisteri-ilmoitus jätetään tekemättä, rikotaan velkojien suojaa koskevaa sääntelyä. Rekisterimerkinnän tarkoituksena on tarjota sopimuskumppaneille ajankohtaista tietoa yhtiön taloudellisesta tilanteesta. Jos rekisteröintiä ei ole tehty ja oma pääoma on menetetty, tilintarkastajan tulee tuoda asia esille tilintarkastuskertomuksessa. Pienissä yhtiöissä ei tehdä tilintarkastuksia ja tällaiset yhtiöt jäävät siis kokonaan valvonnan ulkopuolelle.

Oman pääoman menetys ei vielä automaattisesti kaada yritystä, mutta se käynnistää velvollisuuden toimia ja ilmoittaa asiasta PRH:lle. Rekisterimerkintä toimii tai sen pitäisi toimia varoituksena ulkopuolisille siitä, että yrityksen taloudellinen asema vastata velvoitteista on heikko. Vallitseva tilanne kaupparekisterissä olevien rekisterimerkintöjen ja niiden valvonnan osalta on kuitenkin varsin puutteellinen. Tämä aiheuttaa muulle yritystoiminnalle kuten tavarantoimittajille ja sopimuskumppaneille kasvavia riskejä.

Mietinnössä ehdotetaan selkeytettäväksi sääntelyä viittaamalla oman pääoman menettämiseen nykyisen osake- tai osuuspääoman menettämisen sijaan. Rekisteri-ilmoituksen tekemisen ajankohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi säätämällä kohtuullisesta kahden kuukauden enimmäismääräajasta. Rekisterimerkinnän poistamista koskevassa säännöksessä edellytettäisiin, ettei yhteisön oma pääoma ole negatiivinen.

Esitys tarkoittaa yrityksen pääoman vähimmäiskorjausta, jolla käytännössä pyritään saamaan rekisterimerkintä pois kaupparekisteristä. Koska pienten ja/tai mikroyritysten rakenteellinen ongelma liittyy alun perinkin pieniin pääomiin, rekisterimerkinnän poistaminen tällaisessa tilanteessa saattaa antaa täysin väärän kuvan ulkopuolisille yhtiön taloudellisesta tilanteesta.

Rekisteri-ilmoituksen laiminlyönti ja vahingonkorvausvastuu

Rekisteri-ilmoituksen laiminlyönti voi johtaa myös vahingonkorvausvastuiden lauskeamiseen, kun on olemassa syy-seuraussuhde vahingon aiheuttaneen teon tai tapahtuman ja seurauksena syntyneen vahingon välillä.

1. Yhtiön oma pääoma on menetetty (negatiivinen)
2. Rekisteri-ilmoituksen tekeminen on laiminlyöty (hallitus toimii huolimattomasti tai tahallisesti)
3. Velkojalle on aiheutunut vahinkoa sen vuoksi, että se on ryhtynyt oikeustoimiin yhtiön kanssa tietämättä yhtiön taloudellisesta tilasta

Mikäli yhtiö asetetaan konkurssiin ja hallitus on laiminlyönyt rekisteri-ilmoituksen tekemisen, voi velkoja vaatia hallitukselta vahingonkorvausta. Esimerkiksi tavarantoimittajalla on oikeus hakea korvausta, jos hänen saatavansa jäävät maksamatta ja

hallitus ei ole huolehtinut rekisteröintivelvollisuudesta. Vahingonkorvausvelvollisuus ulottuisi tältä osin jopa hallituksen omaan henkilökohtaiseen omaisuuteen.

Käytännössä korvausvaatimus koskee usein niitä velkoja, jotka ovat syntyneet sen jälkeen, kun hallituksen olisi viimeistään pitänyt havaita oman pääoman menetys ja tehdä ilmoitus. Hallituksen jäsenen on tällöin osoitettava toimineensa huolellisesti välttyäkseen vastuulta.

Vähemmistöosakkeenomistajien asema

Työryhmän ehdotus vähemmistöosakkeenomistajien oikeuksien tehostamisesta erityisen tarkastuksen avulla on periaatteellisesti hyvä. On keskeistä tasapainottaa enemmistön päätösvalta ja vähemmistön suoja siten, että yhtiön tehokas toiminta ei esty, mutta väärinkäytösten riski pienenee.

Lopuksi

Asian jatkovalmistelussa olisi syytä arvioida yrityksen oman pääoman vähimmäiskorjauksen vaikutuksia konkurssitilanteissa velkojien vahingonkorvausten saantiin.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja

Juha Tuovinen

Jakelu

OM Oikeusministeriö

VN/25641/2023-SM-52

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: